

**PS /16 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van
Noord-Brabant op 1 april 2016**

Inhoudsopgave	
Inhoudsopgave	2
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid en tijdelijk lid van Provinciale Staten	17
Vragenhalfuur	20
Stemming	24
02/16 Notulen van PS 4 december 2015	24
03/16 Notulen van PS 18 december 2015	24
20/16 Notulen van PS 22 januari 2016	24
Bespreekstukken	24
08/16 Begrotingswijziging bevoegdheidsoverdracht Brzo-inrichtingen aan provincie	24
04/16 Verantwoording fractiebudgetten fracties OSN en Kerkhoff	29
Afscheid van mevrouw C.J.M. Dortmans als Statengriffier	30
Sluiting van de vergadering	35

Index gesproken personen

Altundal MIB, N., 15
Arts, mw. W.M.A., 14
Berg, H.F. van den, 14, 19, 20
Biemans, MSc. M.H., 19
Bollen, G.W., 13
Boon, M.C.H., 16
Braspenning, A.L.J., 17
Brunklaus, mw. drs. P.M., 12, 14
Burger Dirven, drs. K.A.J.M., 13
Cate, mw. mr. K.A.E. ten, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 19
Deryckere, M.N.R.C., 15
Dingemans, mw. F.M., 14
Dirken, mw. A.M.W., 13
Dortmans, mw. drs. C.J.M., 31
Everling, M.J., 13
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van, 11, 15, 28, 30
Haafden-Harkema, mw. drs. S.C. van, 13
Hageman, ir. J.J.C., 12, 16, 17
Hattem, A.W.J.A. van, 9, 10, 11, 12, 16, 24, 26
Heijman, J.H.W.F., 12, 16
Heijmans, N.G.L., 10, 11, 16, 23
Hoon, mw. A.J.M. de, 14, 21
Jonge, R.A. de, 14
Kammen, mw. drs. P. van der, 15, 19, 28
Kardol, mw. J.C., 16
Knoet-Michels, mw. A.J.H., 13
Koevoets, H.J.P.E., 17
Kort, M.V. de, 15
Kouthoofd, T.P.D., 13
Kuijken MSc, R.C.P., 14, 24
Kutlu, S., 15
Meijer, A.A., 15
Oosterveer, dr. ing. H., 16, 18
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M., 13
Panhuizen, A.V., 13
Portheine, P., 17
Roijsackers, mw. H.I., 12, 16, 24, 27
Roks, L.A.G., 16
Sloot, mw. M.A.B. van der, 11, 16
Smeets, drs. M.E.J., 15
Smeulders, S.J.A.H., 12, 15
Spapens, M., 14
Staak, W.R. van der, 15
Steenbakkers, S.P.M.F., 14
Surminski, mw. M.J.G.P., 17
Uijlenhoet, A., 14

Voorzitter, 8, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 33
Vreugdenhil, ing. H.J., 12, 15
Vugt, drs. R.J. van, 16
Wel, ir. M.C. van der, 12, 15

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mw. mr. K.A.E. ten Cate, loco-griffier

Altundal MIB, N.	SP	Oss
Arts, mw. W.M.A.	SP	Eindhoven
Bakker, W.J.	PVV	Waalwijk
Berg, H.F. van den	PVV	Tilburg
Biemans, MSc, M.H.	D66	Deurne
Bollen G.W.	VVD	Sint Anthonis
Boon, M.C.H.	PVV	Bergen op Zoom
Brakel, mw. C.E.P. van	CDA	Veldhoven
Braspenning, A.L.J.	CDA	Strijbeek
Brunklaus mw. drs. P.M.	GroenLinks	Raamsdonk
Burger Dirven, drs. K.A.J.M.	VVD	's-Hertogenbosch
Claessens-Vloedgraven, mw. W.	SP	Roosendaal
Deryckere, M.N.R.C.	CDA	Tilburg
Dingemans, mw. F.M.	D66	Kaatsheuvel
Dirken, mw. A.M.W.	VVD	Hoeven
Everling, M.J.	SP	Dongen
Gruijthuijsen, drs. M.P.J.M. van	VVD	Tilburg
Haafden-Harkema, mw. drs. S.C. van	CDA	Goirle
Hageman, ir. J.J.C.	D66	Veldhoven
Hattem, A.W.J.A. van	PVV	Steensel
Heijman, J.H.W.F.	Lokaal Brabant	Tilburg
Heijmans, N.G.L.	SP	's-Hertogenbosch
Hoon, mw. A.J.M. de	CDA	Etten-Leur
Jonge, R.A. de	SP	Halsteren
Kammen, mw. drs. P. van der	PVV	Tilburg
Kardol, mw. J.C.	PVV	Uden
Knoet-Michels, mw. A.J.H.	PvdA	Vlierden
Koevoets, H.J.P.E.	VVD	Bergen op Zoom
Kort, M.V. de	PvdA	Vught
Kouthoofd, T.P.D.	VVD	Eindhoven
Kuijken MSc, R.C.P.	CDA	Bergeijk
Kutlu, S.	D66	Eindhoven
Maas, B.L.M.	PvdA	Netersel
Meel, J. van	SP	Bavel
Meeuwis-van Langen, H.E.M.	D66	Best
Meijer, A.A.	D66	Breda
Oosterveer, dr. ing. H.	50PLUS	Waalre
Otters-Bruijnen, mw. mr. S.M.	VVD	Vught
Overveld, W.A.A.M. van	50PLUS	Oudenbosch
Panhuizen, A.V.	VVD	Tilburg

Portheine, P.
 Roijackers, mw. H.I.
 Roks, L.A.G.
 Schüller, mw. drs. I.J.W.
 Slood, mw. M.A.B. van der
 Smeets, drs. M.E.J.
 Smeulders, S.J.A.H.
 Spapens, M.
 Staak, W.R. van der
 Steenbakkers, S.P.M.F.
 Surminski, mw. M.J.G.P.
 Uijlenhoet, A.
 Vreugdenhil, ing. H.J.
 Vugt, drs. R.J. van
 Wel, ir. M.C. van der

VVD
 GroenLinks
 PVV
 VVD
 CDA
 Groenlinks
 PvdA
 SP
 SP
 CDA
 PvdD
 GroenLinks
 CU/SGP
 CDA
 PvdD

Riethoven
 's-Hertogenbosch
 Etten-Leur
 Woudrichem
 's-Hertogenbosch
 Oosterhout
 Helmond
 's-Hertogenbosch
 Boskant
 's-Hertogenbosch
 Hoogerheide
 Rosmalen
 Nieuwendijk
 Woudrichem
 Rijsbergen

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 1 april 2016

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid en tijdelijk lid van Provinciale Staten**
- III. Vragenhalfuur**
- IV. Actuele moties**
- V. Stemming**

02/16 Notulen van PS 4 december 2015

03/16 Notulen van PS 18 december 2015

20/16 Notulen van PS 22 januari 2016

- VI. Bespreekstukken**

08/16 Begrotingswijziging bevoegdheidsoverdracht Brzo-inrichtingen aan provincie

04/16 Verantwoording fractiebudgetten fracties OSN en Kerkhoff

- VII. Afscheid van mevrouw C.J.M. Dortmans als Statengriffier**

- VIII. Sluiting van de vergadering**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant

Vrijdag 1 april 2016

Voorzitter: prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, commissaris van de Koning/voorzitter PS

Loco-griffier: mw. mr. K.A.E. ten Cate

Volgens de presentielijst zijn 50 leden aanwezig, te weten:

Altundal, mw. Arts, Van den Berg, Biemans, Bollen, Boon, mw. Van Brakel, Braspenning, mw. Brunklaus, Burger Dirven, Deryckere, mw. Dingemans, mw. Dirken, Everling, Van Gruijthuijsen, mw. Van Haften-Harkema, Hageman, Van Hattem, Heijman, Heijmans, mw. De Hoon, De Jonge, mw. Van der Kammen, mw. Kardol, mw. Knoet-Michels, Koevoets De Kort, Kouthoofd, Kuijken, Kutlu, mw. Meeuwis-van Langen, Meijer, Oosterveer, mw. Otters-Bruijnen, Panhuizen, Porthene, mw. Roijackers, Roks, mw. Schüller, mw. Van der Sloot, Smeets, Smeulders, Spapens, Van der Staak, Steenbakkers, mw. Surminski, Uijlenhoet, Vreugdenhil, Van Vugt, Van der Wel.

Afwezig zijn vijf leden te weten: Bakker, mw. Claessens-Vloedgraven, Maas, Van Meel, Van Overveld.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 15.15 uur

De **voorzitter**: Dames en heren. Mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik wil zoals gebruikelijk deze vergadering openen met een moment van stilte. Misschien is het goed dat ik daarbij uw aandacht vraag dat wij de slachtoffers van de verschrikkelijke aanslagen vorige week in Brussel betreuren en daarom rouwen. We hebben dat ook aan de overheden in onze buurprovincie Vlaams-Brabant laten weten. Misschien dat het goed is dat onze gedachten bij de slachtoffers en hun familie zijn als we nu een moment van stilte betrachten. Dat doen wij staande.

(De vergadering neemt een minuut stilte in acht)

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat u zitten. Ik wil de griffier vragen ons mededeling te doen van de binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Er is bericht van verhindering van de heer Van Overveld, de heer Bakker, mevrouw Claessens, de heer Van Meel en de heer Maas.

De **voorzitter**: Ik dank de griffier. Ik zie geen aanvullingen vanuit de zijde van de zaal. Dan heet ik u allen nogmaals zeer van harte welkom. Ik meld u dan dat u de hartelijke groeten krijgt van Tineke Klitsie. Namens haar mag ik u zeggen dat de operatie goed geslaagd is, maar toch nog een aantal maanden een chemokuur nodig zal zijn. Het beeld is per saldo optimistisch. Wij wensen Tineke en haar familie veel sterkte, maar zij zal dus een tijdje uit ons midden zijn, hetgeen ook blijkt straks uit een van de punten van de agenda, de installatie van haar tijdelijke opvolger. Waarover straks meer. Wij wensen Tineke veel sterkte.

Dan heet ik verder van harte welkom de bezoekers op de publieke tribune. Dat zijn vandaag naast leden van de KBO Heeswijk ook mensen uit Sint Tunnis, heb ik begrepen daarstraks. Ze zijn als gast ontvangen door het Statenlid Deryckere. Van harte welkom! Fijn dat u belangstelling toont voor ons werk.

Dames en heren. Dat is dan de opening en de begroeting van deze vergadering.

Dan wil ik het gaan hebben over de agenda van vandaag. U heeft gezien dat dat een bijzondere agenda in die zin is. Dat leidt dan tot een volgend bijzonder welkom aan onze oud-griffier, mevrouw Dortmans, van wie wij vandaag officieel afscheid nemen in deze Statenvergadering. Dat zal gebeuren na een schorsing. Daarover later dus meer. Maar fijn, Cathalijne, dat je met je ouders al in ons midden bent, zodat je de werkzaamheden tot aan het laatste moment kunt volgen. Welkom!

Dan is de agenda aan de orde van het deel voor de schorsing. We hebben in de procedurevergadering kennisgenomen van de agenda. Die heeft u ook, die hoeft ik niet helemaal verder toe te lichten. Geloofsbrieven, twee beëdigingen.

Allereerst aan de orde zijn de ingediende verzoeken voor het vragenhalfuur. Er is advies voor toelating tot uw vergadering gegeven voor de vragen van de PVV-fractie over de overvallen op de buschauffeurs. Eenzelfde advies ligt er voor de vragen van de CDA-fractie betreffende de Jheronimus Bosch-tentoonstelling.

Dan was er ook nog een advies betreffende vraag 3 van de PVV inzake de aanpak opvang vluchtelingen. Daarover heeft de procedurevergadering een afwijkend advies gegeven. Staat u mij toe dat kort toe te lichten. De vragen betreffende de regionale aanpak die gisteren in Brabant is afgekondigd door de commissaris van de Koning in zijn hoedanigheid als vertegenwoordiger van het Rijk. De commissaris van de Koning doet die functie in opdracht van de minister van Binnenlandse Zaken en de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, onze nationale regering. En verantwoording over dat handelen wordt conform de afspraken die daarover gemaakt zijn, afgelegd in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Er is dus een verantwoordingslijn via de Haagse parlementaire democratie, omdat ik die taken uitvoer in mijn hoedanigheid als rijksheer, dus als ambtenaar van de Kroon in uw provincie werkzaam. Zoals u weet een van de drie elementen van het functioneren van de commissaris van de Koning. Ik verklaar wel dat ik begrip heb voor de vragen die gesteld zijn. Sterker nog, die zijn buitengewoon legitiem en aan de orde en zullen daar ook van een antwoord worden voorzien. Ik heb gisteren wel gemeend om er goed aan te doen – dat is ook in overleg met de minister en in afstemming met de collega-commissarissen gebeurd – dat wij deze taak in volle openbaarheid en transparant willen vervullen. En ik vond het dus ook niet passend dat u die actie en die aanpak uit de krant zou moeten vernemen. Dat betekent dus ook dat ik er gisteren voor heb gekozen in alle openbaarheid alle informatie die daarover naar buiten is gegaan naar de raden en naar de colleges van burgemeester en wethouders in onze provincie, ook aan u, voordat de pers die kreeg, ter beschikking te stellen. Verder hebben we zojuist in de procedurevergadering overwogen of het niet goed zou zijn – en ik heb daar graag de bereidheid toe – dat in een informele bijeenkomst informatie over dit onderwerp kan worden gewisseld, ook met de commissaris van de Koning in zijn rol als rijksheer. Dan in aanwezigheid van ook de twee gedeputeerden in de aangelegen domeinen. Dat zijn mevrouw Spierings betreffende toezicht op de huisvesting van statushouders en de heer Van Merrienboer in zijn rol als gedeputeerde van Wonen en Ruimte. Het voorstel van de procedurevergadering aan u is om conform te handelen. Dus vandaag de vragen niet hier aan de orde te stellen maar in een bijeenkomst met uw Staten in een informele setting. Daar kan daarna van alles uit volgen richting degenen die hier in deze zaal politieke verantwoording moeten afleggen aan een democratisch orgaan. Wat betreft mijn rol zal dat toch de Tweede Kamer der Staten-Generaal zijn die de minister van Binnenlandse Zaken omtrent mijn functioneren op dit punt ter verantwoording kan roepen. Dat is het voorstel dat de procedurevergadering hier doet.

Ik zie dat de heer Van Hattem het woord wil voeren. Ik geef hem graag de gelegenheid.

De heer **Van Hattem** (PVV): De PVV-fractie vindt, als indiener van de vragen, dit toch niet de wenselijke weg. U zegt zelf dat het in alle openbaarheid en transparantie moet plaatsvinden. Openbaarheid en transparantie zijn er in deze Statenzaal, in dit volksvertegenwoordigende orgaan. En niet in een informele bijeenkomst, in een achterkamer, om het maar eens even zo uit te drukken. Het punt is dat in deze vragen niet alleen vragen staan die over de taak van de rijksheer gaan, maar wel degelijk vragen die ook het provinciale beleid raken. Ik noem het omgaan met de statushouders. Het gaat om de rol van de volksvertegenwoordigende organen. Ook iets wat specifiek in onze vragen terugkomt. En om nog maar te zwijgen over het Brabantbrede ondersteuningsteam dat genoemd wordt. Moeten wij dat als provincie gaan organiseren? Wat is daarvan de doelstelling? Wat zijn daarvan de kosten? Allemaal vragen die hier vanuit deze Staten worden opgeroepen. U zegt zelf al dat de vragen samen met de gedeputeerden worden beantwoord. Het zou dus nu ook het moment zijn om ze nu ook met de gedeputeerden te beantwoorden of in ieder geval op die vragen door de gedeputeerden te laten ingaan. Ik zie geen enkel bezwaar om dat niet te doen. Bovendien, u zit in uw bemiddelende rol tussen de overheid. Daar gaat ook een van mijn vragen over, om in ieder geval de oproep te doen om vanuit die rol de grenzen te sluiten. Dat is namelijk de enige echte oplossing en niet de aanpak die gisteren is voorgesteld. En op die vragen zouden wij toch, en het liefst vandaag hier in deze zaal, gewoon en plein public antwoord willen zien. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem. Ik kijk even of verder fracties het woord willen voeren. De heer Heijmans heeft het woord gevraagd.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. U doet een voorstel om de gehele Staten uitgebreid te informeren en een discussie te laten voeren over de gestelde vragen. Ik vind dat een goed voorstel en ik wil dan ook een voorstel van orde doen. Dat voorstel van orde is om deze vragen nu niet te behandelen, maar in een aparte informatiebijeenkomst als gehele Staten in de openbaarheid hierover geïnformeerd te worden en dit te bediscussiëren.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Heijmans voor zijn voorstel.

De heer **Van Hattem** (PVV): Een reactie op de heer Heijmans.

De heer **voorzitter**: Dat mag u. Gaat uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wat weerhoudt u om dat in een PS-vergadering te doen?

De heer **Heijmans** (SP): Wat mij weerhoudt om dat in een PS-vergadering te doen, mijnheer Van Hattem, is dat het in een PS-vergadering om besluitvorming zou moeten gaan. Dit gaat over informatie en een mogelijke discussie. En juist het aanbod dat het een informele discussie is betekent dat je niet gebonden bent aan een of twee termijnen, maar dat we ten volle en ten brede uit en ook u dan aan bod kunt komen om hier grondig met elkaar over door te spreken met de twee gedeputeerden en een rijksheer tegelijkertijd. Volgens mij is er geen betere manier om uitgebreid te worden geïnformeerd, waarmee ook – omdat het openbaar is – de Brabantse bevolking geïnformeerd kan worden. Als het u daarom gaat zou u dit juist moeten toejuichen, veel meer dan een een-tweetje hier in een klein vragenhalfuurtje, waar je gebonden bent aan een orde van een keer een vraag en een keer een antwoord; einde verhaal.

De heer **Van Hattem** (PVV): De informatiesessie wordt niet eens uitgezonden, mijnheer Heijmans.

De **voorzitter**: Uw punt is duidelijk. Ik wil het voorstel van de heer Heijmans in stemming brengen, tenzij er nog anderen dringend over het onderwerp het woord willen voeren.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil dan tegelijk in stemming brengen om het vandaag toch te behandelen en in ieder geval door de gedeputeerden op die punten in te laten gaan die ik heb gevraagd en die ook het Brabantse beleid aanpassen. En ik zou er ook een hoofdelijke stemming over willen.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter.

De **voorzitter**: Excuus. Ik ben even in overleg over de volgorde. Omdat het een ordevoorstel is, moeten we de volgorde handhaven van het indienen van het ordevoorstel. Ik breng eerst uw voorstel in stemming en dan het voorstel van de PVV. En dat wil ik graag doen. Ik wil daarbij nog even één opmerking vooraf maken.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter. Ik wil nou niet flauw doen door over formaliteiten te gaan discussiëren, maar stel dat het eerste ordevoorstel wordt aangenomen, dan is het tweede ordevoorstel volgens mij een destructief voorstel en kan dat dus volgens mij ook niet meer aan de orde zijn.

De **voorzitter**: Ja. De kwalificaties over de voorstellen laat ik voor uw rekening. Ik heb louter het reglement van orde toe te passen. Daarvoor ben ik hier ingehuurd en dat zal ik ook doen. Bovendien denk ik eerlijk gezegd dat ik op grond van het reglement ook geen enkele andere keuze heb. Dat is wel bij amendementen de volgorde bepalen, maar even hier niet. Ik kijk nog even naar de griffier. Ja.

Ik wil dan nog even een verklaring afleggen. Dat ik vind toch even van belang. Dat ik mij ten volle realiseer dat wat de rijksheer in de provincie doet, hier als het ware leeft. En daarom heb ik gisteren ook de keuze gemaakt die ik heb toegelicht. En daar ben ik verder mee gegaan dan mij eigenlijk was gegeven vanuit de verantwoordelijkheid. En ik wil beklemtonen dat ik in het uitoefenen van dit ambt onder de volledige ministeriële verantwoordelijkheid van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties val, die daarover volledige verantwoording moet afleggen aan een openbaar bijeengekomen parlement in 's-Gravenhage. Dat wil ik hier ten volle verklaren. Zo liggen de verhoudingen staatsrechtelijk en het is dus niet zo dat daar niet over gesproken kan worden. Het woord 'achterkamertjes' past daar echt niet bij. Het is daar dat het debat over het functioneren van de CdK in zijn rol als rijksheer aan de orde is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik wil daar toch op reageren, want ik krijg hier een verwijt over het woord 'achterkamertjes.'

De **voorzitter**: Nee, geen verwijt. Ik probeer alleen maar te zeggen wat de feitelijke situatie is.

De heer **Van Hattem** (PVV): De feitelijke situatie is ook dat u eigenlijk voor de troepen uit bent gelopen door een Brabantse aanpak te presenteren, een Brabants 'Wir schaffen das'. En dat trekt de rol wel degelijk naar de provincie toe. En dan kunt u zich niet achter de minister verschuilen.

De **voorzitter**: Oké. Waarvan akte. Ik breng nu in stemming het ordevoorstel. Daar is geen hoofdelijke stemming voor gevraagd. Het voorstel, zoals door de procedurevergadering is gedaan, eerder door mij geformuleerd als een informatiebijeenkomst in het bijzijn van twee gedeputeerden met uw Staten te organiseren. De fractie van de VVD.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Voor.

De **voorzitter**: Het CDA.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Voor.

De **voorzitter**: De SP.

De heer **Heijmans** (SP): voor.

De **voorzitter**: De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Tegen met een stemverklaring. We willen het gewoon hier in een PS-vergadering kunnen bespreken en niet in een informatiebijeenkomst waar niet eens een bandopname van wordt gemaakt.

De **voorzitter**: D66.

De heer **Hageman** (D66): Voor.

De **voorzitter**: De PvdA.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voor.

De **voorzitter**: GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voor.

De **voorzitter**: 50PLUS.

De heer **Oosterveer** ((50PLUS): Voor.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voor.

De **voorzitter**: ChristenUnie/SGP.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Voor.

De **voorzitter**: Lokaal Brabant.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Voor.

De **voorzitter**: Dan is het ordevoorstel van de heer Heijmans aangenomen.

Dan breng ik nu in stemming het voorstel dat de fractievoorzitter van de PVV heeft gedaan. Dat behelst dat de vragen toch aan de orde kunnen komen hier vandaag. Maar dan voor die delen die het functioneren

van de mogelijke snijvlakken met twee van de leden van het college van GS betreffen. En ik heb begrepen dat u daarover een hoofdelijke stemming wenst. U handhaaft dat verzoek?

De heer **Van Hattem** (PVV): Jazeker.

De **voorzitter**: Ja. Dan gaan wij nu even ...

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Voorzitter. Ik zal mij op dit onderwerp onthouden van stemming.

De **voorzitter**: Ik noteer dat. En het staat in de notulen, mevrouw Brunklaus. Dan kijk ik nu naar het nummer dat als eerste voor de stemming zal worden opgeroepen. Concentreert u zich even. En dan hebben we de 'zwembadbel', zoals die geloof ik in dit huis is gaan heten. De stemming zal aanvangen bij het lid met het nummer 4. De griffier.

De heer **Smeulders** (PvdA): Voorzitter. Wilt u de vraag nog een keer herhalen waar we nu over gaan stemmen? Want het is ons niet helemaal duidelijk.

De **voorzitter**: Het is niet zozeer een vraag als wel een voorstel. Het voorstel was dat de door de PVV vandaag ingediende vragen toch nu aan de orde komen in het vragenhalfuurtje. Met dien verstande dat het die aspecten van de vragen betreffen die aspecten van de portefeuilles van de gedeputeerden raken. Dat was het voorstel. En dat breng ik nu in stemming via de griffier, die zorgvuldig uw namen zal oplezen. Graag aandacht voor de stemming.

De **griffier**: De heer Panhuizen.

De heer **Panhuizen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Knoet.

Mevrouw **Knoet-Michels** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: Everling.

De heer **Everling** (SP): Tegen.

De **griffier**: Otters.

Mevrouw **Otters** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Kouthoofd.

De heer **Kouthoofd** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Bollen.

De heer **Bollen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Burger Dirven.

De heer **Burger Dirven** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Schüller.

Mevrouw **Schüller** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Van Haften.

Mevrouw **Van Haften-Harkema** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De Hoon.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Steenbakkers.

De heer **Steenbakkers** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Tegen.

De **griffier**: De Jonge.

De heer **De Jonge** (SP): Tegen.

De **griffier**: Van den Berg.

De heer **Van den Berg** (PVV): Voor.

De **griffier**: Meeuwis.

Mevrouw **Meeuwis-van Langen** (D66): Tegen.

De **griffier**: Uijlenhoet.

De heer **Uijlenhoet** (GL): Tegen.

De **griffier**: Van Brakel.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Spapens.

De heer **Spapens** (SP): Tegen.

De **griffier**: Dingemans.

Mevrouw **Dingemans** (D66): Tegen.

De **griffier**: Brunklaus.

Mevrouw **Brunklaus** (GL): Onthouden.

De **griffier**: Arts.

Mevrouw **Arts** (SP): Tegen.

De **griffier**: Deryckere.

De heer **Deryckere** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Van der Staak.

De heer **Van der Staak** (SP): Tegen.

De **griffier**: Smeets.

De heer **Smeets** (GL): Tegen.

De **griffier**: Altundal.

De heer **Altundal** (SP): Tegen.

De **griffier**: Vreugdenhil.

De heer **Vreugdenhil** (CU/SGP): Tegen.

De **griffier**: Meijer.

De heer **Meijer** (D66): Tegen.

De **griffier**: De Kort.

De heer **De Kort** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: Van der Kammen.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voor.

De **griffier**: Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Kutlu.

De heer **Kutlu** (D66): Tegen.

De **griffier**: Van der Wel.

De heer **Van der Wel** (PvdD): Voorzitter. Voor, met een stemverklaring. De Partij voor de Dieren is van mening, dat voor zover vragen betrekking hebben op provinciaal beleid deze gesteld moeten kunnen worden.

De **griffier**: Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA): Tegen.

De **griffier**: Roks.

De heer **Roks** (PVV): Voor.

De **griffier**: Oosterveer.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Tegen.

De **griffier**: Heijman.

De heer **Heijman** (Lokaal Brabant): Tegen.

De **griffier**: Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voor.

De **griffier**: Boon.

De heer **Boon** (PVV): Voor.

De **griffier**: Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Tegen.

De **griffier**: Hageman.

De heer **Hageman** (D66): Tegen.

De **griffier**: Kardol.

Mevrouw **Kardol** (PVV): Voor.

De **griffier**: Van der Sloot.

Mevrouw **Van der Sloot** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Van Vugt.

De heer **Van Vugt** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Tegen.

De **griffier**: Porthoine.

De heer **Porthoine** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Braspenning.

De heer **Braspenning** (CDA): Tegen.

De **griffier**: Koevoets.

De heer **Koevoets** (VVD): Tegen.

De **griffier**: Surminski.

Mevrouw **Surminski** (PvdD): Voor, met dezelfde stemverklaring als Van der Wel.

De **griffier**: Dan is het verworpen.

De **voorzitter**: Het ordevoorstel van de heer Van Hattem is verworpen.

Onderzoek geloofsbrieven, toelating en beëdiging lid en tijdelijk lid van Provinciale Staten

De **voorzitter**: Dan gaan we nu naar het volgende onderdeel van de agenda. Dat betreft het onderzoek naar de geloofsbrieven, toelating van een lid en een tijdelijk lid van Provinciale Staten.

Dames en heren. Ik kan u melden dat de gezondheid van de heer Frans Claassen, hier vertegenwoordigd in de fractie van 50PLUS, onvoldoende is gebleken om zijn werkzaamheden als Statenlid op te kunnen pakken. Hij heeft daarom bij mij zijn ontslag ingediend. Aan de heer Claassen zal namens u allen een bos bloemen naar zijn huisadres worden gestuurd. De heer Oosterveer zal nu de heer Claassen opvolgen als Statenlid voor de 50PLUS-fractie. En dat betekent dus dat er geloofsbrieven zijn onderzocht door een

commissie uit uw Staten, bestaande uit mevrouw Otters, de heer Hageman en de heer Vreugdenhil. Ik wil de voorzitter van die commissie, de heer Hageman, vragen om verslag van de werkzaamheden uit te brengen en geef hem daartoe graag het woord.

De heer **Hageman** (D66): Voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Oosterveer onderzocht en in orde bevonden. De heer Oosterveer voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens zijn eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van de heer Oosterveer.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Hageman en de andere leden van de commissie voor de verrichte werkzaamheden. Ik neem aan dat uw Staten het voorstel overnemen en tot toelating besluiten. Daar is algemene instemming voor bij acclamatie, dus aldus besloten.

Dan wil ik nu de heer Oosterveer naar voren vragen. Hij zal door de bode hier naartoe geleid worden om de eed af te leggen. De griffier zal de tekst zo lezen. En wij gaan dan allen daarbij staan.

De **griffier**: Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Zo waarlijk helpe mij God almachtig!

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd namens ons allen!

(Applaus)

De **voorzitter**: Gaat u zitten. Zoals ik al had aangekondigd, geef ik de heer Oosterveer de gelegenheid, zoals hier in dit huis gebruikelijk, om in een korte toespraak afscheid te nemen van de heer Claassen. Gaat uw gang. U heeft het woord.

De heer **Oosterveer** (50PLUS): Geachte voorzitter. Leden van Provinciale Staten, gedeputeerden, de ambtelijke staf en niet te vergeten de belangstellenden op de tribune. Om te beginnen de hartelijke felicitaties voor het beëdigden van Statenlid Marinus Biemans dadelijk. En veel succes. Wij wensen mevrouw Klitsie een succesvol en spoedig herstel toe.

En nu wil ik graag afscheid nemen van Frans Claassen uit de fractie van 50PLUS. Hij had het zich anders voorgesteld. En ik moet eerlijk zijn, onze partij ook. Na nu achteraf gezien een zwaar herseninfarct heeft hij steeds voor ogen gehad dat hij er weer geheel bovenop zou komen. Alle respect voor het vele werk en middelen die Blixembosch, het revalidatiecentrum in Eindhoven, heeft ingezet om Frans weer geheel op de been te krijgen. De inzet van Frans zelf, die absoluut niet wilde accepteren dat het niet goed zou komen. Langzaam kwam het besef dat voor het goed vervullen van de Statentaak veel werd gevraagd: vergaderingen, bezoeken afleggen, gesprekken met burgers op vele plaatsen in de provincie en daarbuiten; en nog vele andere zaken die mobiliteit vergen. Onze partij 50PLUS heeft hem steeds de ruimte gegeven om zijn genezingsproces in alle rust voort te zetten. Op een bepaald moment heeft Frans zelf de afweging gemaakt dat de vervulling van zijn taak niet haalbaar was. Een zeer moeilijk moment, dat

emotioneel veel energie heeft gevraagd. Hij heeft samen met zijn echtgenote, die al die tijd voor hem klaarstond, besloten dat een volledige terugtrekking in het belang van de partij de enige oplossing was. En daarom nemen wij vandaag in deze Statenvergadering afscheid van hem.

Afgelopen vrijdag hebben wij in besloten kring bij hem thuis afscheid genomen van zijn Statenlidmaatschap. Het was goed op Goede Vrijdag.

Dan komt de volgende stap. Reeds tweemaal een beëdiging als tijdelijk Statenlid heb ik meegemaakt en dat de Commissie van toetsing zich wederom moge buigen over mijn toelating. Ik ben weer goed bevonden om de plaats nu definitief in te nemen. Ik dank de Staten die mij dit vertrouwen schenken. In mijn verleden als raadslid heb ik ook driemaal de eed mogen afleggen, maar daar acht jaar over gedaan. Wie had ooit gedacht dat ik wederom driemaal beëdigd zou worden, maar nu in de periode van zeven maanden? Ik denk dat onze partij 50PLUS weer een record gevestigd heeft. Ik spreek de hoop uit dat u mij allen de ruimte en gelegenheid geeft om optimaal te midden van u te kunnen en mogen functioneren. Ik dank u voor uw aandacht en nu aan het werk.

(Applaus)

De **voorzitter**: Ik dank de heer Oosterveer en ik zou zeggen: alle goede dingen in drieën.

Dan nu, zoals aangekondigd, de installatie van de heer Biemans, die tijdelijk Tineke Klitsie zal vervangen in de fractie van D66. Dat zal in ieder geval dus voor de periode van de komende zestien weken zijn. Ik heb al gezegd dat we een kaart en bloemen zullen sturen naar mevrouw Klitsie om haar genezing te onderstrepen en te laten merken dat we bij haar zijn. Maar dat betekent ook in dit geval dat er geloofsbrieven zijn onderzocht door een commissie uit uw Staten inzake de toelating van de heer Biemans, bestaande uit mevrouw Van Brakel, mevrouw Van der Kammen en de heer Bollen. Mevrouw Van der Kammen was voorzitter van deze commissie en ik wil haar het woord geven om verslag van de werkzaamheden uit te brengen. Aan mevrouw Van der Kammen het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van de heer Biemans onderzocht en in orde bevonden. De heer Biemans voldoet aan de voorwaarden van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens zijn eigen opgave geen openbare betrekkingen die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie geeft de Staten dan ook in overweging te besluiten tot toelating van de heer Biemans.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen en de overige leden van de commissie voor de verrichte werkzaamheden en neem gezien de uitkomst aan dat uw Staten het voorstel tot toelating steunen. Ik stel vast dat dat het geval is. Daar is geen nadere stemming over nodig. Dit voorstel wordt gesteund. En dan wil ik nu de bodes vragen de heer Biemans hier naar voren te brengen voor de verklaring en de belofte.

En ik verzoek u wederom daarbij te gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik verklaar en beloof dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

De heer **Biemans** (D66): Dat verklaar en beloof ik!

De **voorzitter**: Mag ik u dan namens ons allen feliciteren?

(Applaus)

De **voorzitter**: Ik geef u graag kort de gelegenheid om de heer Biemans te feliciteren.

(Felicitaties)

Vragenhalftuur

De **voorzitter**: Dames en heren. Wij beginnen met het vragenhalftuurtje. Dat zullen we aanvangen met de vraag die gesteld is door de heer Bakker. De heer Van den Berg neemt het vanwege ziekte over, heb ik begrepen. Gaat uw gang. U krijgt twee minuten om uw vraag toe te lichten. De heer Van den Berg heeft het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik zal het huiswerk van de heer Bakker voorlezen. Helaas zijn er de laatste tijd een aantal overvallen op buschauffeurs gepleegd. En het is niet de eerste keer dat de PVV-fractie daar aandacht aan besteedt. Uiteraard heeft dat heel verstrekkende gevolgen voor de betreffende buschauffeurs, die er toch ook echt last van hebben, maar ook voor buspassagiers.

De Partij voor de Vrijheid is hier zeer bezorgd over en heeft de volgende vragen hieromtrent. We vragen het college of het met ons eens is dat camerabeelden die in de bus gemaakt worden veel sneller op televisie kunnen komen of anderszins verspreid. Nu zie ik af en toe Omroep Brabant in maart dingen van november behandelen. Dat schiet niet echt op, zeker niet als je meerdere overvallen door dezelfde dader wilt voorkomen. Onze vraag is: Wilt u zich inspannen om die beelden zo snel mogelijk, het liefst dezelfde dag nog, te verspreiden?

De volgende vraag die we hebben is dat we de in de vorige periode hebben aangedrongen op betere beveiligingscamera's. We hebben de beelden van de vorige termijn wel eens vergeleken met die van Nipkow, die de camera heeft uitgevonden. In hoeverre is de stand van zaken daarmee? Staat er nu echt high-techapparatuur, dat die mensen ook enigszins herkenbaar zijn?

Dan zagen we dat busmaatschappij Arriva wil stoppen met contant geld in de bus. Vindt u dat een wenselijke situatie, dat aan buschauffeurs nooit meer met contant geld betaald kan worden? En we hebben ook wel enige zorgen dat wellicht de overvallers hun terrein dan richting passagiers gaan verleggen. En dat kan helemaal niet de bedoeling zijn. Dus onze vraag, kort samengevat, is hoe u het gaat aanpakken om de pakkans te vergroten en wat gaat u doen om de veiligheid op zeer korte termijn te verbeteren.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van den Berg voor zijn vragen en geef graag de gedeputeerde de gelegenheid om in maximaal drie minuten de beantwoording ter hand te nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de PVV voor deze vragen. Die stellen mij in de gelegenheid om ook in deze zaal toch zeker mijn afschuw uit te spreken over de vervelende gebeurtenissen. Buschauffeurs vervullen een heel belangrijke functie in ons mooie Brabant en daar moeten we veel respect voor hebben. En je blijft gewoon simpelweg met je handen van onze buschauffeurs af. Dus dank dat deze vraag gesteld wordt. Dan kan dat ook in deze zaal nogmaals geadresseerd worden.

Dan wil ik graag vanuit dat licht met vraag 3 beginnen, of de provincie van mening is dat je zonder contant geld in de bus zou moeten kunnen betalen. Mijn antwoord daarop is dat ik dat in beginsel een

goede lijn vind om verder met Arriva en ook met Hermes te gaan uitwerken. Ik hecht er wel heel erg aan dat met het Reizigersoverleg en andere belangenorganisaties, zoals een KBO, ook goede gesprekken worden gevoerd over of dat ook haalbaar is. Dus in beginsel ja. Maar niet omdat wij als provincie ja zeggen, maar omdat we dat met zijn allen, en iedereen die in het vertegenwoordigend overleg betrokken is, in Brabant een goed idee vinden.

Dan kom ik bij vraag 1, of we het ermee eens zijn dat camerabeelden sneller ter beschikking worden gesteld. Nou, ze worden snel aan de politie ter beschikking gesteld. Het is ook aan de politie in het land om dan afwegingen te maken over wat er moet gebeuren om de pakkans te vergroten. Wij volgen de ontwikkelingen en zijn ook met de politie verder in gesprek om te kijken hoe je tot een goede afhandeling hiervan kunt komen. Maar het primaat voor dit soort zaken ligt toch echt bij de politie.

Vraag 2, of wij stappen hebben gezet met veiligheidscamera's. Het antwoord daarop is ja. Met ingang van de nieuwe concessie Oost- en West-Brabant hebben we per 1 januari 2015 bij de Arriva-bussen een en ander al omgebouwd tot betere camera's die aan de gevraagde kwaliteitsnormen voldoen. En diezelfde stap gaan we zetten in 2017, ook met het nieuwe wagenpark van Hermes in Zuidoost-Brabant.

Dan vraag 4, of wij van mening zijn dat als het geld weg is uit de bus, dat dan businzittenden sneller overvallen worden. Ik heb geen aanleiding om aan te nemen dat ik met die hypothese van u aan boord kom.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik geef dan de heer Van den Berg gelegenheid om nog een vervolgvraag te stellen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Berg** (PVV): Dank u, voorzitter. In de vorige Statenperiode heb ik er zelf ook al aandacht aan besteed. En ik wil dat nogmaals doen om u op het hart te drukken bij de politie echt te gaan informeren van: 'jongens, breng dat nou eens snel in beeld'. Dus niet zeggen: 'ja, dat is onze verantwoordelijkheid niet, daar gaan we niet over'. Wij zijn hier degenen die het openbaar vervoer regelen. Wij zijn op zijn minst toch wel een beetje verantwoordelijk voor de veiligheid van die buschauffeurs. Dus mijn vraag is of de gedeputeerde er echt werk van wil maken dat er druk wordt gezet op die politieorganisatie om die zaken snel in Bureau Brabant te krijgen. Het liefst nog dezelfde dag, en dat u die boodschap hoop ik namens de hele Staten over kunt brengen.

En een ander verhaal is – u noemt bijvoorbeeld al de ouderenbonden – dat we niet moeten hebben dat een bejaard moedertje/omaatje daar met haar 3 eurootjes in de hand staat en niet meer met de bus meekan als er per 1 januari 2017 geen contant geld meer in de bus is. Laten we daar toch heel erg op gaan letten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Juist op het tweede deel van uw tweede inbreng zeg ik in beginsel ja, omdat ik sympathie heb voor de slimste, snelste en meest veilige manier van betalen. Dat kan dus inderdaad per telefoon of wat dan ook. Maar inderdaad, daar moeten we met zijn allen wat van gaan vinden.

En op het eerste gedeelte, niet voor niets is sociale veiligheid een heel erg belangrijk onderdeel van de OV-visie. En dat neemt een aantal ontwerpvereisten met zich mee, zoals onder andere ook over de camera's. En u mag van mij aannemen dat wij aan de hand van deze twee casuïstieken ook echt weer goed met de politie in gesprek zijn. Drie in Nederland en twee onlangs in Noordoost-Brabant. En als er vragen vanuit de politie komen van 'goh, je kunt beter zus of zo met die camera's aan de slag', ja, dan gaan wij er natuurlijk ook mee aan de slag. Het is niet zo dat de politie erover gaat en wij niet. Als goed

Brabants gebruik trekken we daarin samen op, maar iedereen wel vanuit zijn primaire mogelijkheden en zeker met de politie met een eigen monopoliepositie.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van der Maat voor zijn beantwoording. Dan geef ik nog één rondje gelegenheid voor andere leden die het woord op dit onderwerp zouden willen voeren. Ik kijk even rond of daarvan sprake is. Ja. Eén fractie. Mevrouw De Hoon heeft het woord.

Mevrouw **De Hoon** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Veiligheid voor alles. En veel provinciaal geld en moeite zijn daar al in gestoken. Het CDA is trouwens heel erg tevreden over de snelheid waarmee Arriva nu het betalen middels plastic in een proef heel snel heeft mogelijk gemaakt. Dankzij volhardende chauffeurs. En het CDA wil deze gedrevenheid eigenlijk nog een stapje bijgeven. Tegenwoordig zijn mensen handig genoeg met plastic te betalen. Bij veel parkeerautomaten gebeurt het eigenlijk ook al, en daarbij is geen cash meer mogelijk. Dus eigenlijk willen wij een tandje verder gaan. En wat u kunt betekenen om landelijke wetgeving aan te passen, zodat er geen cash meer aanwezig hoeft te zijn in de bus. En wat kunnen wij als Provinciale Staten doen om u hierin te ondersteunen?

De **voorzitter**: Ja. Dank, mevrouw De Hoon. Er zijn geen andere woordmeldingen. Dan krijgt de gedeputeerde nog één keer het woord en dan sluiten we deze vraag af.

De heer **Van der Maat** (GS;VVD): Naar aanleiding van de incidenten de afgelopen weken zijn we volop in gesprek met Arriva. Arriva is ook volop in gesprek met vakbonden. Maar zoals in mijn eerste termijn al aangegeven, ik zie kans om nu versneld ook stappen te zetten naar het geld uit de bus. Naar moderne vormen van betalen voor je busrit. Maar tegelijkertijd zeg ik ook in de richting van het CDA dat ik het ook heel belangrijk vind wat bijvoorbeeld een KBO ervan vindt. Zoals de heer Van den Berg ook al aangeeft, het kan natuurlijk niet zo zijn dat dadelijk ineens aan het eind van het jaar de ouden van dagen zeggen: 'Fijn dat de nieuwste techniek van toepassing wordt verklaard, maar ik ben nog niet op het punt dat ik daarvan al optimaal gebruik van kan maken.' Dus ik proef in deze zaal dat iedereen wel zoiets heeft van kijken welke stappen je kunt zetten. Maar ook weer niet te snel nu naar een nieuwe systematiek gaan vanuit een aantal vervelende situaties. Want ook daar moeten we wel goed naar de balans blijven kijken. Dus als uw vraag is dat deze gedeputeerde aan de slag gaat met de nieuwste betaalmethoden, dan gaat deze gedeputeerde aan de slag met daar waar een KBO enzovoort ook zegt: 'ga nu maar vooruit en zorg dat de regels naar de zijkant gaan die eventueel een mooie nieuwe stap belemmeren', dan is het antwoord daarop ja, maar wel vanuit draagvlak van iedereen die uiteindelijk met de bus gaat.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn antwoord en sluit hierbij de behandeling van de eerste vraag. Dan gaan we nu naar de tweede vraag, die hier aan de orde is. Dat betreft de Jheronimus Bosch-tentoonstelling. Het woord is aan mevrouw Van Brakel van het CDA. Aan u de gelegenheid om uw vraag te stellen. U heeft daarvoor twee minuten.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wat is de overtreffende trap van succes? Welnu, duidelijk mag zijn dat de overtreffende trap van succes anno 2016 Jheronimus Bosch in Den Bosch heet. Voorzitter. Jheronimus Bosch is uitverkocht. De bijna 400.000 toegangskarten zijn allemaal verkocht. Veel mensen, jong en oud, Nederlanders en buitenlanders, Brabanders en niet-Brabanders, allemaal kwamen en komen ze naar de Brabantse hoofdstad om de meesterwerken van ons genie te bekijken. Fantastisch! En dus onze complimenten aan het museum, de gemeente Den Bosch, maar ook aan onszelf, de provincie. Een groot succes, zowel cultureel gezien, maar zeker ook met de nodige economische revenuen. En toch zijn er nog steeds veel mensen die graag naar het museum zouden willen, maar dit simpelweg dus niet

meer kunnen omdat er geen kaarten meer zijn. Op internet vindt inmiddels ook een levendige handel in toegangskaarten plaats. En dit is ook wel logisch, want de kans dat zoveel werken van deze meester de komende vijftig jaar nog weer in Brabant te zien zullen zijn, is nagenoeg nihil. Kortom, we hebben het hier ook over een unieke kans. Een verlenging van de tentoonstelling zit er helaas niet in. En de openingstijden zijn derhalve ook al twee keer verruimd. Maar, voorzitter. Hoe mooi zou het toch zijn als er toch nog meer BB'ers, Brabanders en Bosschenaren, de mogelijkheid zouden krijgen om de werken alsnog te bezichtigen? Het CDA vindt dan ook dat alle mogelijkheden hiertoe snel zouden moeten worden onderzocht. En wij zouden het college dan ook graag willen verzoeken om:

1. snel samen met de gemeente Den Bosch en het Noordbrabants Museum te verkennen hoe nog meer BB'ers de gelegenheid geboden zou kunnen worden om de tentoonstelling te bezichtigen;
2. hierin onder andere mee te nemen een nachtelijke openstelling, dan wel speciale acties voor speciale groepen etc.

Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u voor de vraag en geef graag het woord aan gedeputeerde Swinkels voor de beantwoording. Aan hem het woord.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Ja voorzitter, goed om het succes van Jheronimus Bosch hier ook eens te memoreren en daarmee dank voor deze vragen. We staan wel voor een enorm dilemma. We zouden graag heel veel meer mensen toegang geven tot deze fantastische tentoonstelling. Maar er zitten altijd marges aan onze mogelijkheden. In tijd met name. Ik heb afgelopen woensdag nog even met de directeur overlegd. Want het is niet zo dat we niet hadden voorzien dat we maximaal zouden moeten opschakelen. Eigenlijk loopt dit allemaal redelijk volgens plan. Ik heb overlegd wat de mogelijkheden nog waren. En we kwamen tot de conclusie dat de enige mogelijkheid zou zijn als we internationaal afspreken dat de maand april twee weken langer gaat duren. Want dan krijgen we toch weer net even twee weken tijd om meer mensen de gelegenheid te bieden om deze mooie tentoonstelling te bezoeken. Maar helaas, dat gaat ons allemaal niet zo heel snel lukken. Daarvoor zouden we misschien nog de VN bij elkaar moeten roepen of iets dergelijks. Maar laat ik dit verzoek zo opnemen dat ik nogmaals de directeur zal benaderen om met de meest creatieve spitsvondigheid te kijken of er meer in zit dan er nu al in zit, waarbij ik wel wil opmerken dat er nu al maximaal van de mensen en de ploegen gebruik wordt gemaakt om ook deze maximale openstelling op dit moment mogelijk te maken. Er werken maar liefst vier ploegendiensten achter elkaar door om ook nu de toegang voor deze vele mensen mogelijk te maken. Er zijn ook beperkingen in de mogelijkheden in wat we van die mensen kunnen vragen, gedurende deze tijd. Dat in het oog nemend neem ik graag de boodschap mee. En ik zal nogmaals met de directeur kijken of er een creatieve vondst is om nog ergens een klein beetje ruimte meer te maken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kijk even naar mevrouw Van Brakel en of zij een vervolgvraag wil stellen. Dat is het geval. Aan u het woord.

Mevrouw **Van Brakel** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Hartstikke top. U bent er al proactief mee bezig geweest, snap ik. En u doet aan ons nu de toezegging dat u nogmaals in gesprek gaat. Graag zou ik daarbij willen benadrukken dat u met name ook de gemeente mee zou willen nemen. Dus niet alleen met de directeur. De gedeputeerde knikt instemmend, dus daar zijn we ook blij mee.

Ten aanzien van de openingstijden begrijp ik dat de tentoonstelling nu al tot 23.00 uur open is. Maar daarin ziet u dus geen enkele mogelijkheid meer. Dat wil ik nog even geverifieerd hebben. Als dat zo is, dan ben ik tot zover tevreden. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank, mevrouw Van Brakel. Dan de gedeputeerde. Knikjes komen niet in het verslag.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Dan even de woordelijke knik, dat we elkaar hebben begrepen. Ik ga nog kijken of er ergens een klein beetje meer ruimte zit. Waarbij ik wel heb aangetekend dat we moeten kijken wat we van mensen en medewerkers allemaal kunnen vragen. Maar misschien zijn zij bereid om nog ergens een klein beetje – voor korte tijd wellicht – enige extra ruimte te vinden. Ik ga dat proberen te onderzoeken.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde. Ik kijk even rond of er andere leden zijn die op dit onderwerp het woord wensen te voeren. Dat is het geval. De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Ik heb toch goed geluisterd naar mevrouw Van Brakel en heb haar toch echt horen vragen of de openstelling voor BB'ers kan worden verruimd. Zij legde BB'ers uit als Brabanders en Bosschenaren. Maar ik hoop toch dat deze gedeputeerde gaat kijken naar een ruimere openstelling voor iedereen die maar wil komen, zelfs al komt 'ie van boven de rivieren.

De **voorzitter**: De gedeputeerde knikt, geloof ik. Maar ik geloof dat we het even bevestigen.

De heer **Swinkels** (GS;SP): Laat duidelijk zijn dat we aan de voorkant niet kunnen selecteren wie wel of niet een kaartje bestelt. Het kan zelfs zijn onder de rivieren, internationaal dus. Iedereen is welkom in Den Bosch.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde en dank voor de vraag. Ik stel vast dat het succes van deze tentoonstelling ook in deze Statenzaal is opgemerkt.

Stemming

02/16 Notulen van PS 4 december 2015

De **voorzitter**: Wij gaan dan nu over naar het volgende punt op de agenda en dat betreft een aantal stemmingen. Daarvoor luiden we de bekende bel. Ik geloof even rondkijkend dat de zaal goed bezet is. Ik zie ook de rokers in ons midden, dus het kan volgens mij vanzelf van start gaan. De notulen van de vergadering van 4 december. Wenst iemand stemming? Nee. Dan zijn deze vastgesteld zoals voorgelegd.

03/16 Notulen van PS 18 december 2015

De **voorzitter**: Dan de notulen van de vergadering van 18 december, bij u bekend onder stuk nummer 03/16. Wenst iemand stemming? Dan zijn deze met dank vastgesteld.

20/16 Notulen van PS 22 januari 2016

De **voorzitter**: Als laatste de notulen van de vergadering van 22 januari jl., onder stuk 20/16 bij u bekend. Wenst iemand stemming? Dat is niet het geval. Daarmee zijn ze vastgesteld.

Besprekstukken

08/16 Begrotingswijziging bevoegdheidsoverdracht Brzo-inrichtingen aan provincie

De **voorzitter**: Dan gaan we nu naar de besprekingsstukken. Er zijn er vandaag een tweetal. Allereerst de begrotingswijziging bevoegdheidsoverdracht Brzo-inrichtingen aan de provincie. Er zijn een paar woordmeldingen. Allereerst geef ik het woord aan de fractie van het CDA, de heer Kuijken.

De heer **Kuijken** (CDA): Voorzitter. Ik zie bij nader inzien af van mijn spreektijd.

De **voorzitter**: Dan geef ik het woord aan de fractie van de PVV, de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Voorzitter. Normaal gesproken zou het inzetten van extra rijksmiddelen via de provincie voor een specifiek doel niet veel meer hoeven te zijn dan een formaliteit. Maar de situatie is helaas niet normaal. Nu is bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant als ontvanger van deze middelen sprake van grote financiële, organisatorische en administratieve problemen en is deze organisatie niet voor niets onder toezicht gesteld. Maar juist dat maakt dat de genoemde kanttekeningen een extra groot risico vormen in deze situatie. Vooral de gegeven kanttekening 1.1 dat de middelen feitelijk vrij besteedbaar zijn, is zorgwekkend bij een omgevingsdienst in financieel zwaar weer. Weliswaar wordt hierover terecht het volgende opgemerkt en ik citeer: 'Hierdoor ontstaat een risico dat in onvoldoende mate aandacht wordt besteed aan Brzo-inrichtingen. Dit moet worden voorkomen.' Er wordt echter met geen woord gerept over hoe dit moet worden voorkomen. Kunnen deze middelen niet geoormerkt worden? Kan dit niet worden meegenomen in de opdrachtverlening door de provincie aan de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant? Graag een reactie van de gedeputeerde.

Hetzelfde geldt voor kanttekening 1.2 dat de extra middelen mogelijk onvoldoende zijn, afhankelijk van de uitvoeringspraktijk. Gesteld wordt dat de provinciale opdrachtgeverorganisatie ORO maximaal zal sturen om binnen deze kaders te blijven. Onduidelijk is echter hoe deze sturing zal plaatsvinden. Welke instrumenten kunnen hiervoor worden ingezet?

De afgelopen tijd is juist gebleken dat het buitengewoon lastig is om vanuit de provincie de organisatie van deze omgevingsdienst goed aan te sturen. Waarom zou er nu wel maximale sturing zijn? En wat zijn de risico's voor de provincie als de middelen inderdaad onvoldoende blijken te zijn? Moet de provincie dan financieel bijpassen of kan er wederom aanspraak worden gemaakt op extra middelen van het Rijk? Graag een reactie van de gedeputeerde.

Tot slot, voorzitter. Dit voorstel betreft alleen de begrotingswijziging. In hoeverre wordt de opdracht van de provincie aan de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant nog aangepast en welke extra voorwaarden worden hierin meegenomen? Graag een reactie van de gedeputeerde. Tot zover.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem voor zijn bijdrage en geef dan graag het woord aan mevrouw Knoet. Mevrouw Knoet ziet af van het woord. Dan is het woord aan mevrouw Roijackers van GroenLinks.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Dank u wel, voorzitter. Met deze begrotingswijziging krijgt de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant er nogal een taak bij. De provincie was al het bevoegd gezag voor 31 risicovolle Brzo-bedrijven. Maar met deze wijziging komen er nog 41 bij. Een belangrijke taak ten aanzien van veiligheid en gezondheid van mensen, dieren en ons leefmilieu. Denk alleen al aan de incidenten bij Chemie-Pack, Shell Moerdijk en ELD Oosterhout in de afgelopen jaren. Voor onze fractie was het goed dat we in de gelegenheid zijn gesteld om mondeling technische vragen te kunnen stellen over deze overdracht van bevoegdheden. Het gaf ons wat inzicht en wat grip. Deze begrotingswijziging kunnen we namelijk niet los zien van de langjarige zorgen die GroenLinks heeft over de kwakkelende omgevingsdienst. De PVV-fractie ging er ook nog even op in. Waar de begroting maar niet sluit en het huis maar niet op orde komt en waarvoor de provincie opnieuw in de buidel moet tasten. Het gelag moet betalen, om de woorden te gebruiken van de inmiddels afgetreden voorzitter van het dagelijks bestuur Fons Naterop.

In mijn vragen vandaag richt ik me tot de nieuwe voorzitter ad interim van het dagelijks bestuur van de Omgevingsdienst, Johan van den Hout. Gefeliciteerd met deze benoeming. We hopen als Staten snel positief te bemerken dat hij tijdelijk aan het roer staat na de vele uitwisselingen die we in deze zaal en daarbuiten hebben gehad over de Omgevingsdienst, om meer grip te krijgen op de gemeenschappelijke regeling die zulke belangrijke taken onder zich heeft. Waaronder de vergunningverlening, toezicht en handhaving bij risicovolle Brzo-bedrijven om weer on topic te komen.

Wij besluiten vandaag over een bedrag ten behoeve van provinciale taken ten aanzien van de 41 Brzo-bedrijven aan de hand van een raming, plus een eenmalig bedrag om achterstallige werkzaamheden weg te werken voor vergunningverlening. Maar er is in het onderzoek, waar wij naar gevraagd hebben, ook sprake van eenmalige transitiekosten. Wat heeft de begeleidingscommissie, landelijk met zoals wij hebben begrepen vertegenwoordigers van het IPO, de VNG, de relevante ministeries, en provinciale experts, daarover nou geadviseerd? Waarvoor zijn transitiekosten hier bedoeld, hoeveel bedragen deze en waarom wordt er ons als Staten vandaag niet om gevraagd bij deze begrotingswijziging? We hopen dat de gedeputeerde hierop ingaat, want wij hebben specifiek bij deze dienst geen goede ervaring met het weglaten van transitiekosten, omdat die bij het inrichten van de gemeenschappelijke regeling vergeten zijn in te boeken. Deze bleken gaandeweg wel nodig te zijn en waren hoog ook. En mede daardoor zitten we vandaag de dag nog met opgelopen tekorten.

En dan nog het volgende. Technisch heeft GroenLinks de vraag al mogen stellen, maar we vinden het veel belangrijker om die nu ook politiek aan de gedeputeerde te stellen. Wat houdt hem nou tegen om dit geld van het Rijk aan te wenden om het begrotingstekort van de dienst mee te dekken? Of voor een deel? Op vergunningverlening kun je als overheid niet te veel beknibbelen, maar misschien wel op toezicht of handhaving. Onze fractie wil graag de garantie hebben van de gedeputeerde dat er niet bezuinigd of beknipt gaat worden op toezicht en handhaving bij risicovolle bedrijven. En die vraag trek ik, voorzitter, nog even verder door. Want de uitvoeringspraktijk van deze grote taken moet zich nog uitwijzen, zo erkent ook dit Statenstuk. Met andere woorden: het zou in de praktijk nog wel eens bar tegen kunnen vallen, nu we die 41 bedrijven erbij krijgen. Zeker als zich grotere incidenten voordoen, waarop we hier natuurlijk niet hopen met zijn allen. Maar mochten de uren en het bedrag straks tekortschieten, niet geheel hypothetisch gezien de korte geschiedenis van de dienst, uit welke middelen wordt dit dan bijgepast? Hoe lenig gaat de gedeputeerde Ecologie zijn, gezien ook het algehele financiële tekort van de dienst, dat komend jaar aangevuld moet gaan worden door de provincie? Welke taken ecologie blijven er liggen als er bijgepast moet worden voor de dienst? Vanuit de recente informatiesessie over de landelijke handavingsstrategie in Brabant weten we dat er basistaken zijn met grote prioriteit, waaronder VTH-taken bij Brzo-bedrijven. En wat valt er dan intussen van het prioriteitenlijstje af? De zachte waarde van ecologie? De budgetposten ecologie voor 2016 liggen grotendeels vast in convenanten met partners. Wordt het misschien de investering in de Landschappen van Allure waarop kan worden bezuinigd als deze taken toch financieel tegenvallen? Wij horen het graag. Het moge duidelijk zijn. Aan veiligheid in Brabant valt uiteraard niet te tornen. En wat GroenLinks betreft zeker ook niet aan gezondheid, leefbaarheid en natuur. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers voor haar bijdrage. Ik stel vast dat aan de zijde van uw Staten de eerste termijn voorbij is. Ik geef de gedeputeerde de gelegenheid de beantwoording ter hand te nemen. Aan hem het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Dank ook voor de vragen. De meeste gaan echter ruim veel verder dan het voorstel nu. Ik hoorde zeggen dat de dienst er een hele taak bij krijgt. Dat is niet het geval. Toezicht, handhaving en vergunningverlening van Brzo-bedrijven hebben van begin af aan bij de OMWB gelegen. En die blijven daar liggen. Voor de dienst verandert er helemaal niets. Het enige dat er

per 1 januari is veranderd, is een verschuiving van het bevoegd gezag van een ruim veertigtal bedrijven van de gemeente naar de provincie.

Ook financieel verandert er niets. Al het geld dat we van het Rijk daarvoor krijgen, is gehaald uit het gemeentefonds en komt nu in het provinciefonds. Dat gaat een-op-een door naar de Omgevingsdienst. Dus er verandert helemaal niets voor de Omgevingsdienst. Er verandert eigenlijk ook niets voor de bedrijven. Er verandert niets op het toezichtprogramma. Er verandert helemaal niets aan de begroting van de Omgevingsdienst. Het geld komt nu van links in plaats van rechts. Er verandert ook helemaal niets aan de opdracht aan de Omgevingsdienst of de manier waarop die dient toe te zien op Brzo-bedrijven.

Beide vragenstellers informeerden naar de vrije besteedbaarheid van dit budget. Ja, dit budget is in die zin vrij besteedbaar. Althans, door u. Het Rijk heeft het geld overgeheveld naar het provinciefonds met de bedoeling daarvan het Brzo-toezicht te financieren, maar als u er zwembaden van wilt aanschaffen, dan kan dat. Het college is daarvan geen voorstander, vandaar het voorstel om dit geld een-op-een door te zetten naar de Omgevingsdienst, zodat het toezichtprogramma Brzo gewoon voortgang kan vinden.

Transitiekosten zijn dan ook niet aan de orde. Er verandert namelijk helemaal letterlijk niets, noch bij de dienst, noch bij de bedrijven, noch bij de provincie.

Of we dit geld ook zouden kunnen gebruiken om het gat in de begroting van de OMWB te dekken. Ja, dat zou kunnen, maar geen haar op mijn hoofd dat daaraan denkt. Ten eerste is het bedoeld voor Brzo-bedrijven en staan wij als provincie niet per se aan de lat om het gat van een gemeenschappelijke regeling te dichten, waarvan we een van de ergens in de twintig deelnemers zijn.

Dit voorstel levert ook zeker geen bezuiniging op wat betreft toezicht op Brzo-bedrijven. U ziet het gevaar dat mogelijk in de toekomst kan blijken dat het geld dat we nu beschikbaar hebben voor die Brzo-bedrijven te weinig is. En waar gaat u dan eventueel nieuw geld uit financieren? De vraag is zelfs of we daarvoor geld van Landschappen van Allure kunnen gebruiken. Ten eerste zijn er nogal wat als-danvragen en die zijn behoorlijk ver weg. Ik kan daarop met geen mogelijkheid een zinvol antwoord geven, behalve dan dat we geld van Landschappen van Allure nooit zullen kunnen inzetten voor het Brzo-toezicht. Maar hoe dan ook gaan uw Staten met het budgetrecht over waar geld van het budget van de provincie voor wordt ingezet. Dus als u van mening bent dat het Toezichtprogramma Brzo een extra impuls kan gebruiken en daaraan ook een prijskaartje zit, dan is het aan u om daarover te besluiten.

De sturing op de dienst is inderdaad lastig gebleken. Ik begrijp de twijfels van de twee vragenstellers. Het lijkt alsof er 2 miljoen euro extra naar de dienst gaat. Behalve dat dat dus niet het geval is, is het inderdaad in het verleden lastig gebleken om sturing te geven aan deze dienst. Dat geldt echter vooral voor het kantoorwerk en niet voor de fabriek. Het werk gaat gewoon door. Toezicht op Brzo-bedrijven en handhaving van vergunningseisen gaan gewoon door en loopt eigenlijk helemaal niet zo verkeerd.

U hoort bovendien weer niet via de media dat er vorige week een sluitende begroting is vastgesteld, nadat er al die problemen bij de Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant zijn geweest. Dat heeft u helaas niet in de krant kunnen lezen, want dat is niet interessant. Maar er is overeenstemming over de principes, over hoe we bij de dienst oude hypotheek oplossen en hoe we komen tot een duurzaam sluitende begroting. Dus ook daar gloort wat mij betreft hoop.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording. Ik kijk even of er behoefte is aan een tweede termijn. De heer Van Hattem zie ik. Gaat uw gang.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor de beantwoording. Maar ik blijf toch met een aantal vragen zitten die ik heb gesteld. Hij zegt dat Provinciale Staten in principe het geld vrij kunnen besteden, het valt binnen het budgetrecht. Ja, dat kan. Maar het gaat er nu juist om dat we het in de begroting wijzigen en het naar de Omgevingsdienst doorzetten. Maar in hoeverre is het geborgd dat er ook binnen de gemeenschappelijke regeling van de Omgevingsdienst, waar u blijkbaar ook niet altijd het

laatste woord heeft, wordt geborgd dat het ook binnen de gemeenschappelijke regeling wordt ingezet voor die Brzo-bedrijven en niet voor iets anders? Daarop heb ik nog geen duidelijk antwoord en ik wil weten hoe dat toch geoormerkt kan worden en hoe daar zekerheden voor kunnen worden gesteld. En welke instrumenten u kunt aanwenden om goed te kunnen sturen.

Ik heb begrepen dat er ook geen verandering is aan de opdracht die wordt meegegeven. Dan is ook de vervolgvraag hoe u dat kunt doen zonder de opdracht te wijzigen.

Op mijn vraag over het eventueel financieel bijpassen bij tekorten in de toekomst heb ik volgens mij ook nog geen duidelijk antwoord gehad. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Hattem en kijk dan naar mevrouw Roijackers. Aan u het woord.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Voorzitter. Ik dank de gedeputeerde. Ik ben een beetje gerustgesteld, maar nog niet helemaal. En dat heeft er ook mee te maken dat dit geld vloeit naar het provinciefonds, waarop gekort wordt. En dat die 41 bedrijven geen kleintjes zijn. En dat een incident impactvol is als het zich voordoet. Wij willen gewoon als fractie de garantie hebben dat als zich iets voordoet wij dat kunnen betalen en dat dit geld daarvoor voldoende is. Kan de gedeputeerde dat toezeggen?

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Roijackers. Ik kijk nog even rond. Er zijn geen andere woordmeldingen. Het woord is aan de gedeputeerde voor de tweede termijn. Aan u het woord.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Dank u wel, voorzitter. Het is vrij besteedbaar door Provinciale Staten. U kunt het voor alles besteden. Wij stellen u voor om het door te geleiden aan de dienst voor Brzo-taken. Binnen die dienst is het dan niet meer vrij besteedbaar. Absoluut niet. Wij binden dit volledige bedrag aan de opdracht vergunningverlening, toezicht, handhaving Brzo-bedrijven. Daarom verandert er ook binnen de begroting van de dienst niets en hoeft dus ook de opdracht aan die dienst niet te wijzigen. Behalve in die zin, voorheen kregen zij voor die veertig bedrijven opdracht van een tiental Brabantse gemeenten. Nu krijgen zij diezelfde opdracht via de provincie.

De vrees van GroenLinks begrijp ik. Het is geen geoormerkt geld meer, het gaat nu in het algemeen provinciefonds. Wat als er op het provinciefonds bezuinigd gaan worden, leidt dan ook dit budget daaronder? Nogmaals, dat is aan u. Als er op het provinciefonds bezuinigd wordt en we zullen moeten passen en meten, dan is en blijft het aan Provinciale Staten om te bepalen hoeveel van het budget dat ons ter beschikking staat naar de Omgevingsdienst, Brzo-taken, zwembaden of lantaarnpalen gaat. Hoe een eventuele bezuiniging op het provinciefonds op termijn kan worden ingevuld, kan ik hier nu gewoon echt niet beantwoorden.

De **voorzitter**: Interruptie mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GL): Een heel eenvoudige vraag. Is dit geld nu voldoende voor deze taken?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van den Hout** (GS;SP): Ja. Dit geld is hetzelfde als altijd al bestond voor deze taak. En in onze visie is dat voldoende. Er kan mee gedaan worden wat er tot nog toe al mee gedaan wordt. En daarmee hebben we geen problemen.

De **voorzitter**: Ik dank de gedeputeerde voor zijn beantwoording en sluit hiermee de beraadslagingen. En zoals u weet zal stemming over dit voorstel plaatsvinden in de vergadering van 15 april a.s.

04/16 Verantwoording fractiebudgetten fracties OSN en Kerkhoff

De **voorzitter**: Dan komen wij nu bij het tweede bespreekstuk. Dat betreft een stuk over verantwoording van de fractiebudgetten OSN en Kerkhoff. Er is één lid dat spreektijd heeft gevraagd. Mevrouw Van der Kammen van de PVV geef ik hierbij graag het woord. De vicevoorzitter van de Staten en de voorzitter van het presidium komt achter de tafel om de beantwoording ter hand te nemen. Maar eerst mevrouw Van der Kammen. Aan haar het woord.

Mevrouw **Van der Kammen** (PVV): Voorzitter. We bespreken de behandeling van de financiële verantwoording over de besteding van de fractiebudgetten 2015 en 2014 van twee fracties die na de verkiezingen niet meer in de Staten zijn teruggekeerd. Er ligt nu een voorstel voor om af te wijken van de bevindingen van de accountantscontrole, op basis waarvan beide fracties onterecht via het fractiebudget onverantwoorde kosten zouden moeten terugbetalen. En in plaats daarvan moet een van de fracties de onterechte declaratie van middelen via het fractiebudget wel terugbetalen, terwijl de andere dat niet hoeft.

Voorzitter. De PVV pleit voor teruggave van de onterecht gedeclareerde fractiegelden door beide fracties. Want, voorzitter, we vinden in Brabant toch hopelijk allemaal dat als er regels zijn, dat die dan ook moeten worden toegepast. Immers, de overheid vraagt haar burgers zich aan allerlei wetten en regels te houden, vraagt van burgers zich aan deadlines te houden. Burgers krijgen boetes als ze te laat zijn met belasting betalen of verzuimen de belastingaangifte tijdig in te vullen. En dat betekent dat we zelf het goede voorbeeld moeten geven. Maar hier wordt het slechte voorbeeld gegeven en kennelijk vinden de andere fracties dat normaal. Het slechte voorbeeld wordt overigens niet alleen gegeven doordat er geen terugbetaling hoeft plaats te vinden bij een fractie, maar ook omdat het kennelijk niemand stoort dat de afrekening 2014 van een van de fracties nu nog, via dit Statenvoorstel, moet plaatsvinden.

Voorzitter. Onze conclusie is dat als de fractiemiddelen op een onjuiste manier zijn aangewend, dan dient er dus gewoon te worden terugbetaald. En dat staat volledig los van de eventuele vraag of via een ander budget de kosten wel zouden zijn vergoed. Het is aan de betreffende budgetverantwoordelijke daarvan om daarover te oordelen.

De **voorzitter**: Ik dank mevrouw Van der Kammen voor haar bijdrage en geef dan het woord aan de heer Van Gruijthuijsen voor de beantwoording.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank u wel, mevrouw Van der Kammen, voor uw vragen. Ik beantwoord die vragen namens het presidium.

Het klopt inderdaad dat administratief en formeel technisch de fractie van OSN een ander bedrag had moeten terugbetalen. In de toelichting op het voorstel staat het volgende en dat is ook door het presidium besproken. Een aantal kosten die de fractie van OSN heeft gedeclareerd, zijn via een andere administratieve route wel declarabel geweest. Toen heeft het presidium gezegd niet de tijd van de accountant en ambtenaren te besteden om in materieel opzicht de kosten die aan de ene kant gemaakt zijn terug te halen en aan de andere kant de fractie van OSN de kosten weer te kunnen laten declareren. Vandaar deze afweging, dit verzoek tot teruggave en dit Statenvoorstel. En omdat beide fracties na de Statenverkiezingen van 2015 niet zijn teruggekomen, is tegelijkertijd de fractieverantwoording van het jaar 2014 hierin meegenomen. En dat waren mijn antwoorden, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank de heer Van Gruijthuijsen. Ik kijk even naar mevrouw Van der Kammen of zij in tweede termijn nog behoefte heeft om nadere vragen te stellen. Dat is niet het geval. Heeft een van de andere leden nog de behoefte om hier het woord te voeren? Dat is ook niet het geval. Dan sluit ik de beraadslagingen. En stemming over dit voorstel zal plaatsvinden in de vergadering van 15 april.

Afscheid van mevrouw C.J.M. Dortmans als Statengriffier

De **voorzitter**: Dames en heren. Wij zijn omstreeks deze tijd gewend een worstenbroodje te serveren. Dat laten we vandaag achterwege vanwege het feit dat we zo dadelijk kort schorsen om het afscheid van onze griffier in te leiden. Als ik het woord worstenbroodje noem kan dat natuurlijk niet zonder de trotse vermelding dat het worstenbroodje intussen als immaterieel erfgoed op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO is erkend.

(Applaus)

De **voorzitter**: En deze foto komt niet uit Brabant. Ik heb vorige week tijdens mijn bezoek aan China de gelegenheid gehad om een contract te sluiten van ongeveer 2,5 miljard euro om aan worstenbroodjes in China te laten produceren. U ziet, het wereldwijde succes van Brabant valt ook daar op.

Dames en heren. Wij schorsen de vergadering kort en ik nodig onze vertrekkende griffier uit om voor de laatste maal hier aan deze tafel plaats te nemen. Ik schors de vergadering kort en wil Cathalijne Dortmans graag vragen hier naast mij plaats te nemen.

Schorsing.

De **voorzitter**: Dames en heren. Wij komen nu bij het laatste informele deel van deze vergadering, waarin wij afscheid nemen van onze griffier, Cathalijne Dortmans. Staat u mij toe dat ik kort het woord tot haar richt. Dat zal daarna ook gebeuren door de vicevoorzitter van de Staten. En daarna zal mevrouw Dortmans zelf nog het woord tot ons voeren. En daarna is er voor u allen gelegenheid om afscheid te nemen, bij de borrel bij het Statenveld. Dat had u al verwacht. Ik ga nu naar de kathedraal om het woord tot Cathalijne te richten.

Beste Cathalijne, mevrouw de griffier. Nog één keer. Op de uitslagenavond van de Statenverkiezingen van 2011 werd je gepresenteerd als onze nieuwe griffier. Daar ging uiteraard een procedure aan vooraf. En ik zie tot mijn grote vreugde dat velen die daarbij betrokken waren – welkom, oud-leden van de Staten op de publieke tribune – daarbij aanwezig waren en ook vandaag hier weer zijn. Je schreef een mooie brief om voor die functie in aanmerking te komen. En ik weet niet of het formeel zo is dat er nog geheimhouding op rust. Die is er bij zo'n procedure. Laat ik dan maar wat parafraseren. Je zei: 'Mijn competenties en werkervaring van de afgelopen tien jaar.' En je had inderdaad toen je hier kwam al een imposante carrière achter de rug bij de Tweede Kamer, bij het Kabinet van de Minister-President, bij het ministerie van Algemene Zaken, bij het Bureau Secretaris-Generaal van het ministerie van Financiën. Het was jouw droom om Statengriffier te worden. En je wilde je nadrukkelijk inzetten voor de Staten. Sterker nog, en daarmee reageerde je echt op de profielschets die door deze Staten was vastgesteld: 'Ik wil helpen om de Staten in het kader van de Wet dualisering provinciebestuur verder te helpen met een zekere ontvlechting van Gedeputeerde Staten. Een uitdaging is het zonder meer om de controlerende taak van de Staten niet te laten verworden tot een wij-zij-cultuur met Gedeputeerde Staten. Aandacht voor een externe oriëntatie en een levendig debat zijn belangrijke bijdragen die ik daaraan wil leveren.' Maar vanaf moment 1 heb je dus die verbindende rol tussen het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur van onze provincie omarmd. Sterker nog, je bent als geen ander in staat gebleken om met behoud van het goede van een cultuur die op samenwerking en samen voor Brabant gaan is gericht te articuleren wat daar de bijzondere rol van de Staten is. En dat is echt gewoon een vak. Griffier zijn is een ambt, is een vak, en jij hebt laten zien hoe dat dan in zijn werk gaat. Dat heeft dan te maken met het conceptualiseren van zo'n rol. Die staat natuurlijk in de Provinciewet beschreven, maar is uiteindelijk gewoon mensenwerk. Het zijn

procedures en praktijken. Die moeten ontwikkeld worden en opnieuw vormgegeven worden. De ambitie die je in de sollicitatiebrief zo treffend hebt omschreven, heb je meer dan waargemaakt. Je bent in zekere zin een verandermachine geweest. Niets was in die zin heilig, maar er was ook heel veel nodig. Deze zaal, de installaties – zo praktisch is het werk van een griffier soms – moeten in orde en up-to-date zijn en ons werk maximaal ondersteunen. Maar het is veel meer dan de techniek. Ook de energie moet blijken uit de manieren van werken die we kiezen en de procedures die we hanteren. En dat voortdurend met gezond boerenverstand. Procedures zijn er om ons werk te dienen, wij niet om de procedures te dienen. Maar juist om ons werk goed te kunnen doen, zijn die wel heel erg belangrijk. In een arena zoals de Staten van Brabant ook zijn, zijn wij en bent u allen ingehuurd om productief van mening te verschillen. Maar dat kan alleen maar doelmatig, effectief en productief zijn op het moment dat de verhoudingen en de procedures goed zijn. Dat daarover geen discussie is. Spelregels in een democratie en een democratisch orgaan, zoals de Staten zijn, zijn wezenlijk. Maar dat is papier en dat zijn praktijken. Dat werk heeft ook een ziel en dat is de griffier en haar team die dienend, maar ook innoverend zijn.

Dienen en innoveren, Cathalijne, het zijn wat mij betreft twee trefwoorden die jouw tijd als griffier in onze Staten meer dan tekenen. Je diende de Staten door ook innovaties vorm te geven en ruimte te geven. Een griffier is niet iemand die zonder meer uitvoert wat van haar wordt verwacht, maar is ook iemand die zelf mede toonzet, mee aangeeft hoe de Staten zich zouden kunnen ontwikkelen, wat er voor nodig is om in een volgende fase succesvol te zijn. Want laten we eerlijk zijn, er zijn hier eeuwenoude spelregels van fatsoenlijk met elkaar omgaan, elkaar uit laten spreken, via de voorzitter werken. Dat soort kwesties. Dat zal eeuwig zo blijven.

Maar er zijn ook dingen die veranderen. Dynamieken in de samenleving buiten ons die vragen om een andere oriëntatie. Ook daar, Cathalijne, mag ik zeggen dienen en innoveren. Wat heb je veel gedaan, wat heb je veel veranderd! Daarbij was je serieus, scherp en zakelijk. Maar je was – en wij herkennen op grote afstand allemaal die lach – ook iemand met buitengewoon veel humor en relativiseringsvermogen. Want dat is ook nodig in een democratie. Soms denk ik zelfs wel eens dat een beetje om jezelf kunnen lachen een van de democratische kerncompetenties is. We nemen ons werk buitengewoon serieus, maar een beetje humor helpt soms om verder te komen. De sfeer in de Staten, Cathalijne, had jouw voortdurende aandacht. Je investeerde daarin, je investeerde in de mensen die Statenleden per saldo natuurlijk vooral ook zijn. Je was het midden tussen de mensen, het midden tussen de leden van de Staten en had aandacht voor alles wat speelde. In de formele zin, de procedures en de dingen die moesten gebeuren, maar ook de afdeling lief en leed. Er zijn als het even moeilijk is. Je was er voor hen, voor onze Staten. En dat blijkt denk ik ook uit de grote hoeveelheid oud-Statenleden die ik hier op de publieke tribune zie. Je was echt onze griffier. Dat ben je van de vorige Staten geweest, dat ben je van deze Staten, maar nu heb je besloten een andere keuze te maken.

Met groot respect hebben we dat besluit gezien. En je bent intussen weer volop op een andere plek aan het werk. Ook daar weer met de ambitie om te veranderen en te dienen. Het zal ook daar geen makkelijke klus zijn. Dat was het hier ook niet altijd. Maar ik wil jou namens de Staten van Brabant met een groot dankjewel, een klein cadeautje en zo dadelijk nog bloemen van de vicevoorzitter uitluiden in deze Staten. Innoveren, dienen en veranderen. Je hebt enorm veel voor onze Staten betekend en daarmee veel voor Brabant betekend. Cathalijne, dank je wel! En ik kom je graag een klein cadeautje overhandigen.

(Applaus)

De **voorzitter**: Dan geef ik nu graag het woord aan de vicevoorzitter, de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD): Ja, Cathalijne, ook aan mij de eer om jou namens de Staten te mogen toespreken. Niet alleen in de rol als vicevoorzitter, maar ook als voorzitter van je

Werkgeverscommissie. Dank daarvoor. Dus dat doe ik ook graag. En ik heb daarvoor niet alleen uit eigen ervaringen mogen putten, maar ook heb ik een rondje gebeld onder fractievoorzitters van: 'hoe kijken jullie daar nou naar?' En eigenlijk komt daar unaniem uit dat het vak, zoals de voorzitter net al omschreef, een bijzonder vak is. Het is een vak waar het eigenlijk koorddans is. Koorddans tussen politici van diverse stromingen. En die kijken allemaal met een gevoel van volle tevredenheid terug op jouw optreden en jouw tijd hier als griffier. Unanieme waardering voor hoe jij als volwaardige koorddanseres laveerde tussen de behoeften, de vragen en de acties van 55 Statenleden. Ervaren fracties of nieuwe fracties of Statenleden. En je hielp hen zonder aanzien des persoon zo goed mogelijk om te functioneren. Je stond voor ons klaar en was bovendien bijzonder attent wanneer er iets speelde, zonder dat daar ook nog maar een vraag was gesteld. Je was klantgericht, als je dat zo zou mogen zeggen dat Statenleden klanten zijn, maar zwichtte niet voor elk verzoek. En ook dat werd dan vervolgens geaccepteerd, omdat die 55 Statenleden wisten dat je het belang van het instituut en het primaat van Provinciale Staten boven alles stelde. Klantgericht, maar niet klantgezwicht. Dat was 5 jaar geleden, inderdaad zoals de voorzitter al aanhaalde, misschien de opdracht van Provinciale Staten. Maar ik vraag me dan wel af of je het juist daarom hebt opgepakt of dat – en daar vul ik de voorzitter ook aan – het niet intrinsiek uit jezelf kwam. En daarin paste inderdaad deze functie ook als een maatpak.

Uit die veranderingsmotivatie is de werkwijze van Provinciale Staten flink overhoop gehaald. En ten goede gedraaid is mijn en ook de overtuiging van collega's. Je hebt daar niet alleen een basis gelegd in deze huidige basisperiode. Maar je hebt – als je daarop dan terugkijkt – al vanaf het begin, steen voor steen en stap voor stap, in de diverse gremia daaraan gewerkt. In het presidium, in Provinciale Staten, in je communicatie richting de ambtelijke organisatie en Gedeputeerde Staten. En ook in de procedurevergadering, waarmee we in deze periode werken. Je hebt daar iedereen vanuit hun eigen rol en positie mee kunnen nemen. En dat heb je in volle overtuiging gedaan. En dames en heren, dit zijn slechts enkele hoofdlijnen voor het functioneren van Cathalijne als griffier.

Maar we nemen ook afscheid als Provinciale Staten van de mens Cathalijne. Ook hiervoor heb ik bij dezelfde mensen geïnformeerd. En omdat het vandaag 1 april is vonden sommigen daarvan dat er dan ook maar wat grappen gemaakt moesten worden. 'Martijn, noem maar eens even een blunder.' Ik zei: 'Oké, kom maar. Ik noem hem best graag, maar dan moet je wel een voorbeeld hebben.' Toen bleef het stil. De lach, maar aan de andere kant ook de strenge blik, het gevoel voor humor, badeendjes, de middelbareschoolreis naar Griekenland of de dansvloer op de Statentweedaagse. Allemaal voorbeelden waarover we, juist doordat het 1 april is, niet verder gaan uitweiden. Je had erbij moeten zijn, zullen we dan maar zeggen.

Ten slotte gaat de persoon Cathalijne ook het gesprek met zichzelf aan. Zij gaat ook zichzelf niet uit de weg. Je streeft naar de 10 en je wilt jezelf permanent ontwikkelen. En daarbij strijden diverse elementen intrinsiek in jou om de voorrang: je hoofd en je hart; je gevoel en de ratio op micro- en op macroniveau. Maar ondersteund door die spreekwoordelijke brede schouders en sterke basis kunnen deze elementen denk ik een goed gesprek met elkaar hebben. Ik wens je veel succes en ook heel veel plezier met je verdere loopbaan. En ik weet dat het goed komt. Je komt tenslotte uit Brabant. Wanneer je die roots en de werkwijze van het Brabantse land altijd met je meeneemt, ben ik ervan overtuigd dat we nog veel van je gaan horen. En ik wens je bovendien veel goede gesprekken met jezelf toe.

(Applaus)

De **voorzitter**: Ik dank Martijn van Gruijthuisen die namens ons allen onze vertrekkende griffier toegesproken heeft. Zijzelf heeft aangegeven nu graag het woord te willen voeren. En je mag een kathedraal naar keuze daarvoor gebruiken.

Mevrouw **Dortmans**: Beste Statenleden, oud-Statenleden, voorzitter, leden van het college, medewerkers van de griffie, de ambtelijke organisatie en andere aanwezigen, onder wie mijn lieve ouders. Het is heel bijzonder om hier nu te staan. En ik wil jullie voorzitter en de voorzitter van mijn Werkgeverscommissie hartelijk bedanken voor de mooie woorden. Die stemmen mij nederig. Mijn spreektijd tijdens de afgelopen jaren in deze zaal heb ik volgens mij altijd beperkt weten te houden. Dus ik vraag jullie nu mij wat meer ruimte te geven. En ik realiseer me nu dat ik verzuimd heb aan de voorzitter mijn spreektijd door te geven. Ik heb de afgelopen vijf jaar samen met jullie, de voorzitter, de griffie en anderen, een boel veranderingen in gang gezet. Daar werd net al aan gememoreerd. In 2011 lag er een duidelijke opdracht vanuit uw Staten aan de griffier: het verder vormgeven van het dualisme en de profilering van Provinciale Staten. Ik heb met veel plezier mijn uiterste best gedaan om die opdracht mogelijk te maken en jullie zijn de belangrijkste beoordelaars van het welslagen ervan. Het heeft bij een aantal projecten overigens nog best wat energie gekost om het belang van een goede ondersteuning van jullie te laten doordringen tot een aantal onderdelen in dit provinciehuis. En de griffie heeft daarbij vooral achter jullie schermen gewerkt. En dat was onze bewuste strategie, om jullie zo min mogelijk met een aantal zaken te belasten. Ik ben de afgelopen jaren volhardend te werk gegaan, omdat ik er immers van overtuigd ben dat er altijd een mogelijkheid is bij een verzoek of een oplossing voor een probleem. Het zinnetje 'het kan niet' maakt geen deel uit van mijn standaardvocabulaire. De griffie krijgt dan ook wel heel direct feedback van haar 55 opdrachtgevers en de voorzitter op het functioneren van de griffie en de faciliteiten waarmee jullie je werk kunnen doen. Het ondersteunen van bestuurders en politici vraagt erom je te verplaatsen in die functionarissen. Het allerbelangrijkste als het gaat om politiek-bestuurlijke sensitiviteit. En daarbij zit het venijn vaak in de staart of – om een anglicisme te gebruiken – de duivel vaak in de details. En daaraan besteedt de griffie dan ook heel veel aandacht, al is het ook niet altijd eenvoudig te beoordelen wat voor 55 opdrachtgevers en een voorzitter het allerbelangrijkste is. Werken bij de griffie betekent regelmatig schaken op meerdere borden tegelijk – koorddansende werd net ook al gezegd – en proberen een weg te vinden die voor zoveel mogelijk mensen aanvaardbaar is. En ook denk je van tevoren altijd na over je verantwoording bij een voorstel of een keuze die je maakt op het moment dat daarom eventueel wordt gevraagd. Om die verantwoording, bedoel ik. Het is prachtig werk, maar niet altijd gemakkelijk. Soms ging de samenwerking met de ambtelijke organisatie ook als vanzelf. Ik denk bijvoorbeeld met ontzettend veel genoegen terug aan jullie introductiemarkt, die we op 26 maart vorig jaar hebben kunnen organiseren in samenwerking met de medewerkers van de bedrijfsvoeringskolom, zoals de beveiliging, P&O en ICT. En ook de manier waarop we samen met beleidsmedewerkers en adviseurs hier in huis programma's hebben kunnen maken voor verschillende Statentweedaagsen, en vooral die van januari van het vorig jaar, die verdienen voor de toekomst navolging. En de griffie werd ook in toenemende mate betrokken bij het nadenken over de totstandkoming van beleid in het belang van zowel PS als het college. Ik noem het proces rond de vier investeringsfondsen en de Omgevingswet als voorbeeld.

Nu ik overigens aan mijn eerste interim-opdracht voor de gemeente Den Haag ben begonnen, zie ik dat daar bijvoorbeeld op het gebied van opgavegestuurd werken en iets ondersteunends als telewerken nog een wereld te winnen is in vergelijking met hier. En deze observatie raakt dan ook een thema dat ik graag aanhaal. Het verdient echt aanbeveling om na een aantal jaren iets anders te gaan doen binnen de provincie, en dan bedoel ik dus ook de medewerkers van de griffie, of voor vast of tijdelijk bij een andere overheidsorganisatie te gaan werken. Verandering van spijs doet immers eten en je doet er een hoop ervaring mee op waarvan de publieke sector alleen maar kan profiteren vanwege de bijbehorende kruisbestuivingen. En het is dan ook hoog tijd dat de nog bestaande verkokering tussen verschillende overheidslagen snel tot het verleden gaat behoren en de door bestuurders gewenste mobiliteit van medewerkers beter wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.

Graag wil ik in algemene zin in het kort iets zeggen over de staat van het openbaar bestuur in Nederland. En dus niet specifiek over deze provincie. Die staat vormt een uitdaging om het eufemistisch uit te drukken.

Minder dan 300.000 Nederlanders zijn tegenwoordig lid van een politieke partij. En dit betekent dat de vijver waaruit partijen kunnen vissen naar volksvertegenwoordigers en bestuurders steeds kleiner wordt. Het feit dat de gemeente Maastricht nu een partijloze burgemeester heeft is in mijn optiek dan ook toe te juichen. Geschikte mensen zijn niet alleen te vinden in de lidmaatschapsrolodexen van de politieke partijen, al moeten ze het nog wel aantrekkelijk vinden om nog bestuurder te willen worden.

En dat brengt mij tot mijn tweede punt. Er wordt tegenwoordig terecht nogal wat verwacht van bestuurders en politici. En het helpt dan in mijn ogen niet als die bestuurders en politici zich laatzinnig uitlaten over hun eigen ambt of dat van in de regel zeer loyale ambtenaren. Het is terecht dat kritisch gekeken wordt naar het eigen functioneren en voorzieningen die verstrekt worden om het werk te kunnen doen. Dit hoeft wat mij betreft niet gepaard te gaan met het bevestigen van een ongunstige en eenzijdige beeld. Ik ben bijvoorbeeld ongelooflijk trots op een, ten opzichte van veel landen, goed functionerende en transparante openbare sector in Nederland. Ik zou zeggen, ga bijvoorbeeld eens naar Togo of Iran om het verschil te zien. We mogen blij zijn te leven in een vrij land met ruimte voor opvattingen, maar ook c'est le ton qui fait la musique. En die toon kan als een boemerang terugkomen op andermans waardering voor het eigen ambt.

Dan kom ik na deze stichtelijke woorden nu aan het blokje dankjes toe. Allereerst jullie, de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant. Het was een voorrecht om voor jullie te mogen werken. En ik heb veel waardering voor jullie bereidheid om het bekende los te laten en een andere werkwijze uit te proberen. En ook heb ik veel bewondering voor het feit dat een groot aantal van jullie naast het Statenlidmaatschap nog een andere baan bekleedt. En ik wil jullie bedanken voor jullie vertrouwen in de griffie en in mij. En voor jullie gezelligheid. We hebben een hoop kunnen lachen. En daar komen ze weer, al dan niet over de badeendjes in Brussel. Dat voor de intimi.

De leden van mijn Werkgeverscommissie. Dank jullie wel voor het ondersteunen van mijn wens om de komende tijd deel te kunnen uitmaken van de interim-pool van de Algemene Bestuursdienst in Den Haag. Die mogelijkheid biedt mij gelegenheid om nog meer ervaring op te doen bij andere overheidsinstanties en om mijzelf verder te ontwikkelen.

Dan de voorzitter. En volgens mij mag ik je nu wel met Wim aanspreken. Wim, dank je wel voor de collegiale samenwerking en het vertrouwen dat je me hebt gegeven bij soms politiek zeer gevoelige dossiers. Ik heb ontzettend veel van je geleerd. En ook wij hebben veel lol gehad. Gelukkig was daarvoor heel veel ruimte. Het voltallige college van GS en dus ook de secretaris, bedankt voor de prettige en open samenwerking, waarbij we respectvol zijn omgegaan met de verschillende belangen die we daarbij dienden.

De griffie. Dank jullie wel voor alles en jullie niet aflatende betrokkenheid en motivatie bij de ondersteuning van de Statenleden en de voorzitter. En dan doel ik zowel op de voormalige als de huidige medewerkers van de griffie. En ik heb Alex en Eugène hier zien zitten. Dus fijn dat jullie er ook zijn.

Ik heb ook met veel bewondering de afgelopen tijd gevolgd op welke manier jullie invulling aan de nieuwe werkwijze hebben gegeven. Veel complimenten daarvoor. En Kirsten in het bijzonder bedankt voor het opvangen van mijn afwezigheid. Dat heb je met grote inzet en relativeringsvermogen gedaan.

De ambtelijke organisatie. Veel dank voor de samenwerking en het zoeken naar aansluiting tussen PS, GS en jullie zelf. En twee mensen wil ik in het bijzonder bedanken. Dat zijn José Voets en Mark van Stappershoef. Het was heel fijn om af en toe een klankbord te hebben, dat ik volledig kon vertrouwen. En jullie gevoel voor humor en nuchterheid kwamen soms zeer goed van pas.

Dan de bodes, die altijd en overal voor de Staten, de griffie en mij hebben klaargestaan en nog steeds klaarstaan. Uiteraard Rob als aanvoerder van de equipe en als steun en toeverlaat voor de fracties en fractiemedewerkers. Maar zonder meer ook Mohammed, Joop, Cornal, Erik en anderen. Dank jullie wel. Ofwel Mohammed, shokran!

Tot slot de mensen van de catering, van wie wij soms echt het uiterste hebben gevraagd qua flexibele dienstverlening en de manier waarop zij hebben weten te voorkomen dat bloedsuikerspiegels kelderden en lichamen uitdroogden.

Aan mijn afscheid is een periode van herbezinning voorafgegaan. Daar wees Martijn ook al op. Ik wil iedereen bedanken voor alle kaarten, appjes, sms'jes die ik vorig najaar heb mogen ontvangen. Het zijn van griffier kan soms – hoe mooi het ambt ook is – ook eenzaam zijn, maar zo heb ik dat toen in ieder geval zeker niet ervaren. Het gaat jullie allen goed. Hou doe en bedankt!

(Staand applaus)

De **voorzitter**: Dank, Cathalijne, voor jouw woorden ten afscheid aan ons. Nogmaals, het ga je goed. Dank voor alles. En nu is er uiteraard de gelegenheid om elkaar te ontmoeten bij de bar van de Staten, laat ik maar zeggen op het Statenveld.

Sluiting van de vergadering

De **voorzitter**: Ik sluit de vergadering.

De voorzitter sluit om 16.57 uur de vergadering.